

ShantyNederland

Nieuwbrief september 2015 no. 49

Festivals 1e weekend september

Een snelle nieuwsbrief deze keer, maar het is tenslotte ook alweer september. Vele festivals hebben wij mogen bezoeken, en het is zo fijn te zien, dat de bezoekers aantallen maar blijven stijgen. Daarom willen wij speciaal in deze week uw aandacht weer vragen voor het zeer grote Shantifestival Rotterdam, reeds jaren wordt er door veel vrijwilligers keihard gewerkt aan de realisatie, maar het is aankomend weekend niet alleen Rotterdam, ook in Uden in Brabant is een mooi festival, en niet te vergeten het festival in Almere. U kunt alles uitgebreid bekijken op onze agenda site <http://www.koren-agenda.nl/sept.html>

En als we dan slechts een weekje terugkijken, moet je gelijk denken aan Biedaip. Een stel "stugge Groningers" die een festival van wereldformaat neerzetten. Een geweldig succes, nog nooit zijn er in Appingedam zoveel mensen op de been geweest! Als u er niet was, heeft u echt wat gemist. Er zal best nog een mooi verslag komen op de ShantyNederland site, maar U zou er eigenlijk geweest moeten zijn. Wij van ShantyNederland willen dan ook de mannen van Armstrong Patent bedanken voor hun inzet voor dit geweldige festival. Maar zeker willen we ook al die vele vrijwilligers hartelijk bedanken. Als we zeggen de mannen van Armstrong Patent, bedoelen we ook gewoon Janneke !! Zij is immers altijd aanwezig bij "haar mannen". Ook alle vrijwilligers van de kinderprogramma's willen wij bedanken, het Roerig Volk, en Frank Edam. Het was super georganiseerd

De uitleg over West Zuidwest van Ameland

Ook deze nieuwsbrief besteden wij weer aandacht aan de achtergronden van een lied. Ga eens rustig zitten, lees de mooie omschrijving van Peter Koemans.

WEST ZUIDWEST VAN AMELAND = een typisch ballastlied en is zodanig beschreven in het boek van C.A.Davids genaamd "Wat lijdt den zeeman al verdriet" en de auteur verwijst o.a. naar de bij het lied "Wieringen" reeds genoemde musicoloog Jaap Kunst die stelt dat bij deze werkzaamheden 1 man voorzong waarbij de andere telkens invielen met het laatste woord van elke regel en wel op hetzelfde moment dat ze een schep ballast[zand] in het ruim gooiden. Andere beschrijving geven aan dat het zand eerst in manden werd geschept en dan aan boord gehesen. In het visserijmuseum te Vlaardingen vinden we een iets andere versie van het eerste couplet gegeven door de Historische Vereniging Vlaardingen:

" OOST NOORD OOST VAN AMELAND
DAAR IS HET MAAR VIJF VADEM DIEP
DAAR ZWEMMEN DE ROGGEN ZO DIK ALS ZAND
MAAR TARBOT VANG JE ER NIET "!

Meestal werden de boeren door de lokale vuurtorenwachter opgeroepen voor de ballastarbeid hetgeen voor een zekere bijverdienste zorgde. Het water uit dit vochtige[of natte]zand zakte tijdens de reis naar de scheepsbodem vandaar de gezongen regel : "De ballast die ligt droog---maar onder op de grond is hij zo nat als stront". Als eiland kreeg ook Ameland te maken met grote en kleine scheepsrampen zoals bijv. :

6/2/1766 het schip van ene Gerrit Steenge 49 verdronken

10/11/1799 Fregat De Valk [een der grootste scheepsrampen] 419 verdronken

20/8/1844 Schip Diana 5 verdronken

9/10/1850 Schip Helena 8 verdronken

25/4/1861 Bij redding van een Noors schip zijn er 5 Amelanders verdronken .

In het gezaghebbende boek van P.Dekker "DE LAATSTE BLOEIPERIODE VAN DE NEDERLANDSE ARCTISCHE WALVIS-EN ROBBEVANGST 1761----

1775" lezen we dat na 1761 Ameland bijzonder belangrijk werd voor de vaart op Straat Davis en het hoogste percentage commandeurs zou leveren. Ameland was reeds vroeg een eiland van zeevaarders. Rond 1300 [!] kwam de vaart over de Wadden tot grote bloei door de afname van transport over land via Lubeck en Hamburg. Er was levendig verkeer tussen de Zuiderzeesteden van dit verbond en de handelssteden aan de Oostzee. In de 17e eeuw bezaten de Amelanders ongeveer 100 kustvaarders. Na de ontdekking van de grote rijkdommen aan spek,traan,botten en walvisolie waren deze Amelanders bij de eersten die op de walvisvaart trokken .Door hun regelmatige handel met Amsterdam beschikten zij ook sneller over ter zake doende informatie en als zeevaarders waren ze ook niet heel erg aan huis gebonden.

De meeste commandeurs van Ameland waren Doopsgezind zoals bijv.ook Den Helder een groot aantal Mennonieten onder de commandeurs telde. Of echter bewust door de leden van deze godsdienst om deze reden voor de vaart op de ijszee werd gekozen is niet geheel vast te stellen daar er ook veel Doopsgezinden van Ameland voor de koopvaardij voeren. Een ander punt is het feit dat de Mennonieten niet zelden voor een rederij voeren die dezelfde godsdienstige opvattingen aanhield. Het schijnt vaak het geval geweest te zijn met Amelanders die als commandeur van Hamburg uit voeren. In de 18e eeuw hadden de Amelanders zelf practisch geen schepen meer en werd er hoofdzakelijk gevaren voor Amsterdamse rederijen. Opvallend,want in 1781 telde geheel Ameland nog 128 schippers en commandeurs waarvan alleen in het dorp Nes al 56 !

Dit betreft dus de gezaghebbers op walvisvaarders-en koopvaardijschepen samen !

In dit boek vinden we mooie oude foto's van verweerde grafmonumenten van bijv. commandeur Barent Hansz. in Hollum en van commandeur Kemp Driewesz in Nes . Onderzoek wijst uit dat in 1761 er van de 15 Amelandse commandeurs die vanuit Nederland ter walvisvaart voeren er liefst 11 Doopsgezind waren d.w.z. 73% . Hier was hun invloed dus groot en door sterke protectie van de familiekring ten aanzien van te verdelen functies aan boord konden de belangrijke posten jarenlang in eigen kring blijven en zo hun eigen stempel op een tijdperk drukken.

Andere bekende namen van Doopsgezinde Amelandse commandeurs waren Jan Foekes, Wopke Idzes Hasselaar, Kersje Hillebrandsz., Jan Oebles, Oeble Oebles, Pieter Oebles, Wiebe Oebles en Oeble Pietersz.,

WEST ZUID-WEST = ook de naam van een in Gouda beroemd shantykoor en die kwamen op het idee om bij het voorlaatste couplet waarin er een koe op een klip wordt aangetroffen die alle dagen moest kalven en er ook nog eens naar aan toe was door een lid van dit respectabel gezelschap een koegeluid te laten voortbrengen ter verhoging van de algehele jolijt . Voor mijn gevoel heeft niemand dit ooit meer beter gedaan dan de helaas overleden John Lettink waaraan we dan ook de "JOHN LETTINK WISSELTROFEE " te danken hebben. Ik zie ook nog wel eens voor me hoe mooi ons ook overleden lid Dirk Vroege de harpoen wierp bij zijn perfecte uitvoering van Pique La Baleine. Juist omdat er nooit iets bij hem bewoog maakte deze beweging grote indruk ! En daar gaat het maar om!

Op 14 augustus 1979 volgde er een gebeurtenis die op Ameland maar ook daarbuiten grote indruk zou maken. Traditiegetrouw werd de reddingsboot altijd met paardenkracht naar zee getrokken. Nu werden de paarden onverwachts door een zuigende onderstroming naar de diepte getrokken en verdronken. Een vreselijke ervaring voor de ooggetuigen. Zij zijn begraven in de duinen waar nu hun grafmonument te zien is. De Engelse Shantymen Ken Stephens schreef na het horen van deze ramp binnen enkele uren het lied "DROWNED HORSES OF AMELAND" waarvan hier het 1e en 6e couplet:

"THE WIND BLEW HIGH, ABOUT THE DUNE'S ,
AND THE WILD WHITE BREAKERS ROAR ,
THE CRY WENT UP, A GERMAN YACHT ,
IT'S STRANDED NEAR THE SHORE,
THE LIFEBOAT MUST BE LAUNCHED AT ONCE ,
THEY NEED US DESPERATELY ".

CHORUS ; PART OF THE HERD OF AMELAND,
WENT GALLOPING TO THE SEA,
PART OF THE HERD OF AMELAND,
WENT GALLOPING TO THE SEA.

"PEOPLE NOW REMEMBER, THAT NIGHT OF SEVENTY-NINE,
WHEN THE LIFEBOAT-TEAM, FROM AMELAND,
LAUNCHED FOR THEIR FINAL TIME,
ON THE ISLANDS WINDS , THEIR MANES ARE BLOWN,
BUT THEY ARE NOW RUNNING FREE ".

Dit nummer vinden we terug op de CD "PATTERNS ON THE TIDE" schitterend gebracht door de begaafde Ken Stephens samen met een van Engeland's mooiste [breekbare] stemmen nl. Fiona Murfitt.

Compleet met zee-en stormgeluid en het ratelende tuigage . Ken gaf mij destijds zijn handgeschreven tekst van dit lied en is nog altijd als "curio" in mijn bezit maar zoals hij er toen aan toevoegde :

" SUCCES MET MIJN EGYPTISCH SPIJKERSCHRIFT" .

emai; info@shantynederland.nl www.shantynederland.nl

alle rechten van deze site zijn eigendom van ShantyNederland
verwijder hier als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen